

Childe Harolds farväl

Farväl! Mitt hemlands stränder dör
nu bort inför min syn.
Blott vind och bränningar jag hör
och mäsars skrån i skyn.
Den sol som sakta sänker sig
vi söker hinna fatt.
Farväl till henne och till dig,
min barndoms land – god natt!

Om några timmar är hon här
och än en dag skall gry.
Ej jorden är mig längre kär
men hav och himlens sky.
Mitt hus är öde, elden släckt
och spiselhällen kall.
Av murgröna är väggen täckt
och bandhunden ger skall.

”Kom hit, min unge page, och säg
mig vad du gråter för.
Förskräcker vågens vrede dig
när stormens dån du hör?
Men torka tåren, svälj din gråt.
Vårt skepp är snabbt och tryggt.
Likt falken jagar det framåt
i vild och munter flykt.”

”Låt vinden vina, vågor slå,
jag räds ej deras dån.
Den sorg, Sir Childe, jag släpar på
den kommer inifrån.
Sedan jag skildes från min far
och från en älskad mor,
blott dig och än en vän jag har,
han som i himlen bor.

Min far mig tryckte till sitt bröst,
men sörjde inte sen.
Min mor skall inte finna tröst
förrän vi ses igen.”
”Nog, nog, det räcker, vännen min,
ty jag förstår din gråt,
och var min själ så ren som din
min kind var också våt.

Kom, trogne tjänare, till mig.
Säg, varför bleks din kind?
Har fransmännen förfärat dig
och havets hårda vind?”
”Tro ej att jag på rädsla bär,
Sir Childe, jag är ej vek.
Jag saknar den jag håller kär
Och det gör pannan blek.

Intill ditt slott min hustru bor
vid sjön med våra små,
och när om mig de frågar mor
vad svarar hon dem då?”
”Nog, gode tjänare, jag kan

förstå ditt bryderi.
Jag är en sorglösare man
och därför mera fri.

En kvinnas gråt tror jag ej på
ty hennes sorg är kort.
Mot nya män vänds ögon blå
när tåren torkat bort.
Jag sörjer ej den tid som var
och faran mig ej rör,
jag sörjer att jag ej har kvar
nånting att gråta för.

Jag irrar långt bort från mitt hem
över ett ödsligt hav,
men varför skall jag sakna dem
som aldrig kärlek gav?
Min hund skall gnälla tills han får
från främlingar sin mat,
och om vi möts om några år
han morrar ut sitt hat.

Mitt skepp, du jagar fram med mig
där havet skummar vitt.
Till vilket land? Jag bryr mig ej,
blott aldrig mer till mitt.
Välkomna, mörkblå vågors djup!
Och bortom havets rand,
välkomna, öknar, branta stup!
God natt, min barndoms land.”

Parnassos

O du, Parnassos, som jag skådar nu,
ej som en drömlig feberfantasi
från diktens sagovärld. Här stiger du
mot Greklands himmel, snöklädd, stolt och fri
över ett vilt och mäktigt sceneri.
Likt varje pilgrim jag en sång dig bringar
och lyssnar hänfört när jag drar förbi
till ekot när från dig det återklingar
fast ingen Musa mer här brer ut sina vingar.

Ja, jag har drömt om Dig! Den som ej känner
ditt namn, ej mänskans helighet förstår.
Nu ser jag dig och mina kinder bränner
av skam, för att min stämma ej förmår
besjunga dig som du i flydda år
besjöngs. På mina knän jag faller ner
tyst, ty min röst till höjderna ej når,
men genom molnens baldakiner ser
jag Dig till sist, och det en ändlös glädje ger!

Mer lycklig än de stora barder varit,
som Ödet fjättrat långt i fjärran, bär
jag här min hyllning fram; jag har erfarit
vad de blott sett i fantasiens sfär.
Fastän Apollos grotta öde är
och Musans tempel blivit hennes grav

hör jag i vinden hennes suckar här.
Den milda ande som vi tjusats av
drar på kristallfot än fram över sångens hav.

(Childe Harold 1:60–62)

Tjurfäktning i Cadiz

Skön är Sevilla; de som henne såg
har prisat hennes prakt sen forna dar;
men Cadiz, uppstigen ur havets våg
ett ljuvare, fast sämre, rykte har.
Ah, Synd, så vällustig och underbar!
När ungdomsblodet svallar, vem kan kallt
se in i hennes trolska ögonpar?
En hydraulik kerub hon är, som allt
ses gapa över med föränderlig gestalt.

När Pafos föll med tiden – fan ta Tiden!
– blev Drottningen som allt besegrar slav,
ty Glädjens tidsålder var nu förliden
och Venus, trogen mot sitt ursprungs hav,
men blott mot det, då hitåt sig begav.
Bland vita väggar hon sin kultplats fann,
men inte i en döm kringgårdad av
en mur. Till hennes dyrkan byggde man
ett tusen altaren där elden ständigt brann.

Dag följs av natt och natt av än en dag
som rodnar yrvaket och kikar fram
på en girlangprydd hop av brokigt slag,
och sånger hörs, rabalder, stoj och glam
där skaran raglar kring i gatans damm.
Han bör nog ta farväl som söker andra
och nyktra tidsfördriv. Knappt allvarsam

är tron, men rökelsen kan man ej klandra
och bön och kärleksrus här avlöser varandra.

Nu sabbaten är inne. Helga den,
är vad vi lärt. Ett annat ändamål
har den fått här. Den vigts åt en solenn
men mordisk fest. Hör, skogsmonarkens vrål!
Han vädrar blod och trotsar lansars stål
och vråker häst och ryttare omkull.
När tarmar väller ut hörs massans skrål
över arenan likt en fasansfull
orkan, men ingen dam ses gråta för den skull.

Det är den sjunde dagen, jubeldagen.
London, du känner den som börens dag
då hantverkaren, högtidsklädd och tvagen,
och lärlingen drar djupa andetag.
Och hackneydroskar, schäsar, alla slag
av ekipage mot förstäderna rusar,
till Hampstead, Brentford, Harrow, vilken dag!
Tills hjulen knirkar bakom trötta kusar
och glåpord haglar från löst kringdrivande busar.

En ror på Themsen med en hattprydd skönhet,
en annan tryggt i landsvägsdammet kör.
En klättrar uppför Richmond Hill till krönet,
en annans väg till Highgates höjder för.
Boeotiens skuggor, undrar ni varför?
Där dyrkar man Mysteriet i en trång
lokal och vid ett heligt horn man rör
och svär en ed, beseglar den med sång
samt några stop med öl och dansar natten lång.

Var stad sin dårskap har – men obetingat
är din, O Cadiz, extraordinär.
När morgonklockans nio slag förklingat
de troende tar sina radband där
och förorsakar Jungfrun stort besvär
(den enda jungfrun där vad jag förstår),
ty brotten fler än radbandspärlor är.
Vid cirkusen dit färden sedan går
ung, gammal, hög och låg förväntansfulla står.

Nu gör man banan fri och tusental
vid tusental omkring den slår sig ner.
Långt innan festtrumpeten gett signal
finns för de sena inga platser mer.
Här ”don” och ”grand” och mången dam man ser,
vars blickar ofta män till vanvett drivit;
de skapar sår men också lindring ger.
Så dödligt skadad har nog ingen blivit
av Amors pilar som mångalna skalder skrivit.

Nu tystnar sorlet när på granna hästar
med plymer, guldsporrar och lyftad lans
en grupp av kavaljerer lyckan frestar
vid skranket bugande med elegans.
Rikt utstyrda de för i yster dans
fram springarna med lätt koketteri,
ty jubelrop och kvinnoögons glans
kan för en modig insats priset bli,
mer värt än furstars lön, när kampen är förbi.

I illröd slängkappa och glansfull dräkt
på banans mitt en smidig matador

ses invänta sitt möte oförskräckt
med hjordens svarte furste, och han går
försiktigt kring och ser att inga spår
av hinder finns på marken som kan vara
till våda i den kamp som förestår.

Till fots med spjut i hand får han försvara
sig utan häst till hjälp att trotsa varje fara.

Tre gånger ljuder en trumpetfanfar
och munnar öppnas, ögon blir till klot
när stum förväntan kring rotundan drar.
Med tunga språng ses tjuren rusa mot
arenans mitt och sparkar med sin fot
i sanden vilt när huvudet han svänger
och riktar hornen som ett dödligt hot
mot fienden; och vredgat svansen slänger
än hit, än dit med kraft och blodsprängt öga blänger.

Han stannar plötsligt. Fly nu, unge man!
Du ser hans blick. Fly, eller grip din klinga.
Nu är det dags. Du dör om du ej kan
hans vanvettiga anstormning betvinga.
Fram störtar tjuren vilt med löddrig bringa,
men hästarna snor runt och snart ser vi
en mörkröd blodström ut ur flanken springa.
Han snurrar men blir ej från smärtan fri.
Spjut följer spjut. Vi hör ett vrål av raseri.

Nu kommer han igen. Vad gagnar det
att hästen sargad sparkar våldsamt eller
att ryttarn för sin lans med tapperhet
om den ej träffar målet när det gäller

och tjuren springaren till marken fäller?
En annan häst en vidrig anblick är
när blod pulserande ur bröstet väller.
Han reser sig igen med stort besvär
men stapplande och svag han än sin herre bär.

Och andlös, skummande i vredesmod,
står tjuren mitt på banan kvar
med lansar i sin kropp och täckt av blod
bland dem han lemlästat i självförsvar.
Nu matadorer leken övertar
med röda skynken och med svärd i handen.
Ännu en gång han vredgat mot dem far.
Förgäves! Snart ett skynke släcker branden
i tjurens öga och han segnar ner i sanden.

Där tjurnacken i ryggrad övergår
ett dödligt vapen snabbt sin slida finner.
Han hejdas – rycker till – men han förmår
ej mer. Han faller långsamt, blodet rinner
och nästan omärkligt hans liv försvinner.
En dekorerad vagn körs fram och opp
på flaket vräks kadavret, och vi hinner
knappt se hur hästarna i snabb galopp
till hopens råa skrån för bort hans svarta kropp.

Så föga ädel är den sport som lockar
var jungfru här och hennes kavaljer.
Av blod han tidigt närts och hjärtat pockar
på hämnd, och skadeglad han offret ser.
Här sölas bondbyar av blodsdåd ner.
Nu när man borde ställa upp till strid

mot fienden finns de som hellre ger
en vän ett hugg som blodbestänkt likvid
för minsta oförrätt som de fått kännas vid.

Men Svartsjukan har flytt: hans lås och regler,
en vis Duenna som förvissnad står
på vakt, sånt som blott girigheten speglar
hos gubbstruttar som inte mer förmår
att fångsla någon, hör till flydda år.
Vem såg så fria kvinnor någonstans
(om Krigets åskmuller snart övergår)
som Spaniens döttrar när de går i dans
och Nattens Drottning ger dem kärleksfullt sin glans.

(Childe Harold 1:65–81)

s. 39 ”Boeotiens skuggor, undrar ni varför?” Byron skrev stroferna om tjurfäktingen i Cadiz när han befann sig i Thebe, Boeotiens huvudstad, vilken förklarar detta förbryllande utrop. Det var, enligt Byron, i Thebe ”som den första gåtan ställdes och löstes”. Uppenbarligen syftar han på den gåta sfinxen ställde till Oidipus: ”Vilket djur är det som går på fyra ben om morgonen, på två ben mitt på dagen och på tre ben om kvällen”. Oidipus levererade det rätta svaret – människan, som först kryper på alla fyra, sedan går upprätt och slutligen linkar fram stödd på en käpp. Denna lösning på den inte alltför komplicerade gåtan fick de mest dramatiska konsekvenser. Sfinxen krossade sitt eget huvud mot klippan, Oidipus blev konung i Thebe och fick drottning Iokaste till gemål, vilken ju tragiskt nog visade sig vara hans mor. Detta associerade Byron, om än inte helt osökt, med den gåtfulla seden på vissa pubar i Highgate där man över ett par horn svor en ed ”att aldrig äta mörkt bröd om det fanns vitt, att aldrig dricka lättöl om det fanns starköl, att aldrig kyssa pigan om man kunde kyssa frun i huset etc.” med tillägget ”sävida du inte föredrar det”. Varje land hade sina egna mysterier och egendomligheter, menade Byron.